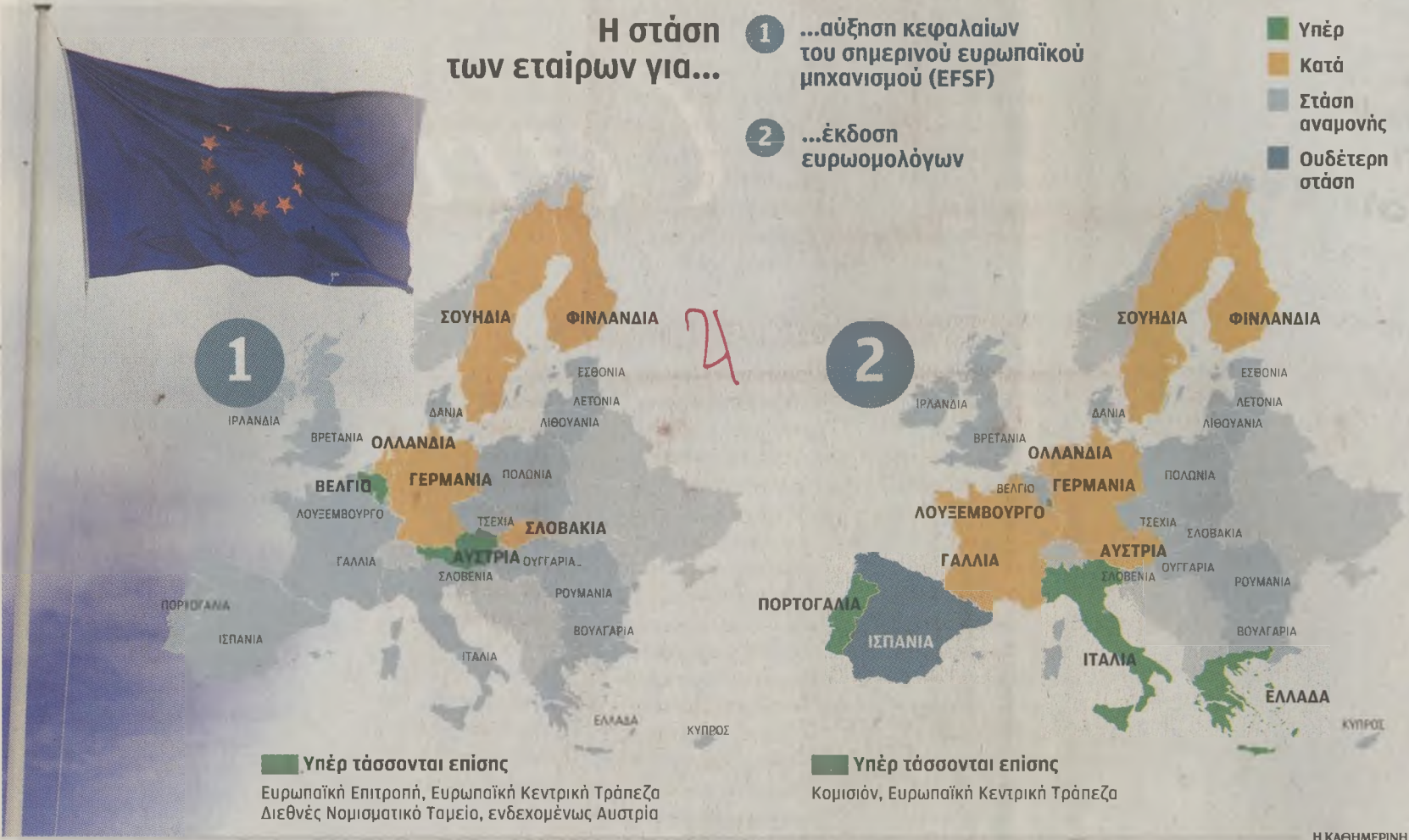

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ	ΤΟ ΘΕΜΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ	ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ	ΚΟΣΜΟΣ	ΤΑΞΕΙΣ	ΓΝΩΜΕΣ

Καθοριστική για το μέλλον της Ε.Ε. η σύνοδος κορυφής

Στο τραπέζι η αναθεώρηση της συνθήκης της Λισσαβώνας και ο μηχανισμός σταθερότητας

Του ανταποκριτή μας στις ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗΣ

Σε κλίμα έντονων αμφισβήτησης της πολιτικής θέλησης των Ευρωπαίων ηγετών να υπερασπίσουν αποτελεσματικά και όχι αποσπασματικά την Ευρωζώνη, θα συνέλθει την ερχόμενη Πέμπτη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Κύριος στόχος των 27 ηγετών είναι να συμφωνήσουν επί της αρχής στη δημιουργία του νέου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM), ελπίζοντας ότι θα καθιστούν τις αντιστοιχίες που προκάλεσε η επιμονή της Γερμανίας για συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε αυτόν. Η συμφωνία περιλαμβάνει δύο σκέλη: την «περιορισμένη» αναθεώρηση της συνθήκης της Λισσαβώνας και την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών του νέου μηχανισμού. Στο περιθώριο θα συζητηθούν η κρίση εμπιστοσύνης προς την Ευρωζώνη και τρόποι αντιμετώπισής της, όπως η έκδοση ευρωομολόγου ή η αύξηση των κεφαλαίων του προσωρινού ευρωπαϊκού μηχανισμού οικονομικής διάσωσης.

Σύμφωνα με προσχέδιο συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, με ημερομηνία 7 Δεκεμβρίου, όλα τα κράτη-μέλη συμφωνούν ότι πρέπει να τροποποιηθεί η συνθήκη της Λισσαβώνας, χωρίς να υπάρχει μεταβίβαση εξουσιών στις Βρυξέλλες, γεγονός που θα επέτασσε τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων σε αρκετές χώρες. «Υπάρχει ευρεία συμφωνία ότι η αναθεώρηση πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο απλή και σύντομη. Θα μπορούσε να αποτελείται από την προσθήκη διδάχης που προβλέπει ότι τα κράτη-μέλη με νόμιμο το ευρώ θα

μπορούν να δημιουργήσουν έναν μηχανισμό σταθερότητας. Θα πρέπει να προσδιορίζεται ο σκοπός του μηχανισμού (να διαφυλάσσει την οικονομική σταθερότητα συνολικά της Ευρωζώνης) και το γεγονός ότι η χορήγηση οικονομικής βοήθειας θα γίνεται υπό αυστηρές προϋποθέσεις». Σύμφωνα με πληροφορίες, το Βερολίνο πιέζει ώστε στην τροποποίηση της συνθήκης να περιλαμβάνεται ο όρος ότι η οικονομική βοήθεια θα δίνεται ως «ύστατο μέτρο» (ultima ratio). Ο όρος περιλαμβάνεται άλλωστε στον ελληνικό μηχανισμό σταθερότητας που συμφωνήθηκε τον περασμένο

Παρά τον σκεπτικισμό ορισμένων χωρών, ο στόχος είναι οι αλλαγές να εφαρμοστούν από το 2013.

Μάρτιο και θα αποτελέσει τη βάση για τον μόνιμο ευρωπαϊκό. Το Βερολίνο αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την απαίτηση να επιμνημονεύονται οι ιδιότητες επενδυτές τμήμα του οικονομικού βάρος από τη στιγμή που μια χώρα θα προσφύγει στον νέο μηχανισμό. Μετά τη συμφωνία που επιτεύχθηκε στην έκτακτη σύνοδο του Eurogroup στις 28 Νοεμβρίου η οικονομική βοήθεια θα δίνεται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τους όρους που επιβάλλει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή από κοινού με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το ΔΝΤ θα αξιολογούν την κατάσταση του χρέους κράτους-μέλους που θα προ-

σφύγει στον μηχανισμό. Αν κρίνουν ότι το κράτος αντιμετωπίζει πρόβλημα «ρευστότητας» (περίπτωση Ελλάδας και Ιρλανδίας) θα χορηγούν δάνεια έκτακτης ανάγκης με αντάλλαγμα την υπογραφή Μνημονίου. Μόνο αν στην πορεία του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής αποδειχτεί ότι το κράτος δεν μπορεί να δημιουργήσει πρωτογενή πλεονάσματα και να εξημερωθεί το χρέος του, θα καλούνται οι ιδιώτες κάτοχοι κρατικών ομολόγων να αποδεχτούν αναδιάρθρωση του χρέους. Αντιθέτως, στην περίπτωση που κριθεί ότι η χώρα που ζητάει βοήθεια αντιμετωπίζει πρόβλημα «οικονομικής βιωσιμότητας», θα επιβάλλεται εξαρχη αναδιάρθρωση του χρέους. Πρόκειται για τη μεθοδολογία που εφαρμόζει διεθνώς το ΔΝΤ και υπό αυτή την έννοια είναι γνωστή στους επενδυτές, συνεπώς μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να την αποδεχτούν χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα. Το αγκάθι είναι ότι μέχρι σήμερα οι επενδυτές γνώριζαν πως αγοράζοντας κρατικά ομόλογα της Ευρωζώνης δεν αναλάμβαναν ρίσκο, γεγονός που αλλάζει και αναμένεται να οδηγήσει σε άνοδο των επιτοκίων.

Η Ένωση επιθυμεί να εγκρίνει τον νέο μηχανισμό τον Μάρτιο, ώστε να υιοθετηθεί από τα Κοινοβούλια μέχρι το τέλος του '12 και να λειτουργήσει από το β' εξάμηνο του '13. Ομως η κρίση εμπιστοσύνης προς την Ευρωζώνη παύει να είναι η αδυναμία των Ευρωπαίων να το αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά. Ομως, θα αναγκαστούν να το πράξουν σύντομα.

Άλλο ρεπορτάζ: Οικονομική «Κ», σελ. 11

Τα ευρωομόλογα

Οι εξελίξεις των τελευταίων μηνών, ιδίως μετά τη συμφωνία Γερμανίας - Γαλλίας να επιμνημονεύονται οι ιδιότητες επενδυτές τμήμα του οικονομικού βάρους σε περίπτωση που κράτος-μέλος της Ευρωζώνης δεν είναι «οικονομικά βιώσιμο», έχουν εντείνει τα πνεύματα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λίγες ημέρες πριν από τη σύνοδο κορυφής, τα κράτη-μέλη παραμένουν διαιρεμένα όσον αφορά την ανάγκη να αυξηθούν τα κεφάλαια του υπάρχοντος μηχανισμού στήριξης (EFSF), πολύ περισσότερο δε όσον αφορά την ανάγκη να δοθεί συνολική λύση στο πρόβλημα της Ευρωζώνης με την έκδοση ευρωομολόγων. Το μέτωπο είναι διασπασμένο και οι διαχωριστικές γραμμές συγκεχυμένες. Για παράδειγμα, υπέρ των ευρωομολόγων έχουν ταχθεί ανοικτά μόνο το Λουξεμβούργο, η Ιταλία, η Ελλάδα και η Πορτογαλία. Κατά τάσσονται η Γερμανία και η Γαλλία με την υποστήριξη Ολλανδίας, Αυστρίας, Σουηδίας, Φινλανδίας και Σλοβακίας. Ομως, ακόμη και στο εσωτερικό της γερμανικής κυβέρνησης δεν υπάρχει απόλυτη ταύτιση απόψεων, με τον υπουργό Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόιμπλε να λέει ότι σε μερικούς μήνες θα μπορούσε να πειστεί η γερμανική κοινή γνώμη για την ανάγκη να εκδοθούν ευρωομόλογα.

«Κόκκινες γραμμές» και περίεργα σχέδια από το Βερολίνο

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

«Δεν μας ενδιαφέρει με ποιο τρόπο θα πληρώσουμε για την Ευρώπη, μας ενδιαφέρει να μην πληρώσουμε». Με αυτή τη φράση υποδέχθηκε ένας οργανισμένος αναγνώστης της εφημερίδας Die Zeit, τη συνέντευξη του Λουξεμβούργιου προέδρου του Eurogroup Ζαν Κλοντ Γιουνκέρ, με την οποία κατηγόρησε την καγκελάριο Μέρκελ ότι σκέφτεται απλοϊκά σχετικά με το ευρωομολόγο.

Ο αρχιτέκτονας της Συνθήκης του Μάαστριχτ κ. Τέο Βάιγκελ, πρώην υπουργός Οικονομικών της Γερμανίας, είχε πει ερωτηθείς το 1998, «όταν λέμε 3% εννοούμε 3% (σ.σ. ετήσιο έλλειμμα προϋπολογισμού) και όταν λέμε ότι δεν αναλαμβάνουμε χρέη άλλων, δεν αναλαμβάνουμε χρέη άλλων...» (no bail out). Γερμανική κυβερνητική πηγή ανέφερε αυτή την εβδομάδα στην «Κ» ότι το άρθρο 125 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης απαγορεύει να αναλαμβάνει ένα κράτος-μέλος της Ε.Ε. τα χρέη άλλων κρατών-μελών. «Για μας το άρθρο 125 αποτελεί κόκκινη γραμμή».

Bad Bank η EKT

Οι «κόκκινες γραμμές» του Βερολίνου συμπληρώνονται από δύο ακόμη στοιχεία. «Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν αγοράζει ομόλογα των υπερχρεωμένων χωρών (σ.σ. και της Ελλάδας) για να τα βοηθήσει να χρηματοδοτηθούν με ευνοϊκότερους όρους, αλλά για να υλοποιήσει την πολιτική χρημάτων που έχει χαράξει. Κάποια στιγμή -σύντομα- η αγορά ομολόγων θα σταματήσει, διαφορετικά η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα γίνει Bad Bank...». Αυτό είναι το πρώτο στοιχείο των «κόκκινων γραμμών» του Βερολίνου. Το δεύτερο αφορά το ευρωομολόγο. «Η επιδότηση του επιτοκίου μέσω του ευρωομολόγου συνιστά παραβίαση του 125...» λέει ο ίδιος παράγων. Το παράδειγμα που αρέσει στους Γερμανούς να φέρνουν είναι ότι οι ίδιοι δανείζονται με 2,8% στο δεκαετές ομόλογο, οι Ιρλανδοί με 8,2% και εμείς με πάνω από 8,8%. Κατά συνέπεια, ποιο θα ήταν το επιτόκιο δανεισμού σε μία δεκαετή έκδοση του ευρωομολόγου;

Ο πρόεδρος του Eurogroup Ζαν Κλοντ Γιουνκέρ λέει ότι αυτή είναι μία απλοϊκή προσέγγιση, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του εθνικού χρέους των χωρών θα συνεχίσει να εξυπηρετείται με εθνικά ομόλογα. Και το υπόλοιπο; Σε αυτό ο κ. Γιουνκέρ δεν έχει απάντηση, καθώς οι χώρες χαμηλού επιτοκίου θα «επιδοτούν» στην πράξη τα επιτόκια των υπερχρεωμένων χωρών», σύμφωνα πάντα με τον Γερμανό αξιωματούχο.

Πρόσωπο-κλειδί

Τη θέση αυτή του Βερολίνου κατέχεται σαφώς ο κ. Ούβε Κορσέιους, σύμβουλος της κ. Αγκελα Μέρκελ και γενικός γραμματέας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σε συνυπόληψη του από την Ελλάδα. Ο Κορσέιους που έχει προσφέρει τις υπηρεσίες του στην καγκελαρία και κατά τη διάρκεια της θητείας των Χέλμουτ Κολ και Γκέρ-

Ο ρόλος του ο κ. Ούβε Κορσέιους, ο οποίος είναι σύμβουλος της κ. Αγκελα Μέρκελ θα είναι κρίσιμος τους επόμενους μήνες στη δύσκολη σχέση του Βερολίνου με τις υπερχρεωμένες ρες - και την Ελλάδα.

Οι κοινοτικές συμμετοχές να αντικαταστήσουν τη χρηματοδότηση προς την Ελλάδα για να απαλλαγει η Γερμανία από την απευθείας χρηματοδότηση.

χαρντ Σρέντερ, διαπραγματεύτηκε τη Συνθήκη της Λισσαβώνας και είχε δουλέψει στις αρχές της δεκαετίας του '90 στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Ο ρόλος του στη δύσκολη σχέση του Βερολίνου με τις υπερχρεωμένες χώρες -και την Ελλάδα- θα είναι κρίσιμος τους επόμενους μήνες, καθώς και οι σχέσεις της κ. Μέρκελ με τον κ. Γ. Παπανδρέου δεν είναι οι καλύτερες, παρά την προσπάθεια του τελευταίου να τις βελτιώσει, μετά τη δόλωση που είχε κάνει στο Παρίσι και την «απάντηση» της κ. Μέρκελ από το βήμα του συνεδρίου των Χριστιανοδημοκρατών.

Η σχέση αυτή μάλλον θα επιβαρυνθεί από ορισμένες ιδέες στελεχών του μηχανισμού του κ. Γκ. Βεστερβέλε, Γερμανού υπουργού των Εξωτερικών, που προτείνουν τα 21 «κοινοτικά» δισεκατομμύρια ευρώ που έχει να λαμβάνει η Ελλάδα ως το 2013, να δοθούν απευθείας στην Ελλάδα ως μία μορφή by pass «χρηματοδότησης». Δηλαδή, τα χρήματα να δοθούν κατευθείαν από την Ε.Ε. ή κάποιον οργανισμό που θα ελέγχει τη διαδικασία, και να απορροφηθούν στην υλοποίηση έργων που επιπτευούνται απευθείας από τις Βρυξέλλες. Εγχειρήματα που θα μπορούσαν να εκπληρώνουν τους όρους μιας τέτοιας χρηματοδότησης είναι, για παράδειγμα, σύμφωνα με τους εμπνευστές της πρότασης, μία εταιρεία «ευρωζωνικότητας» που θα «αναφέρεται» απευθείας στην Deutsche Telekom και όχι στο ελληνικό δημόσιο, όπως σήμερα, και ένα δίκτυο ιδιωτικών κέντρων υγείας και νοσοκομείων στην ελληνική υπαίθρο από τα ποσά που αφορούσαν την Κοινή Αγροτική Πολιτική και θα αφορούν τώρα τις υποδομές της υπαίθρου της χώρας γενικότερα.

Η Ευρώπη, η διάσωση του ευρώ και η ανάκαμψη της Ελλάδας

Η διάσωση του ευρώ και η ανάκαμψη της Ελλάδας ήταν τα δύο φλέγοντα ζητήματα που συζητήθηκαν σε συνέδριο του Economist, με κορυφή επικοινωνίας την «Κ». Ο σύμβουλος έκδοσης του Economist Τζον Αντριους εκτίμησε ότι το οικονομικό χάσμα μεταξύ των κρατών-μελών και η έλλειψη κοινής οικονομικής και πολιτικής διακυβέρνησης δημιουργούν ερωτήματα σχετικά με την επιβίωση του ευρώ. Ως «απάντηση», μετά τη συνάντησή τους, την Παρασκευή, ο Γάλλος πρόεδρος Νικολά Σαρκοζί και η Γερμανίδα καγκελάριος Αγκελα Μέρκελ τάχθηκαν υπέρ μιας βαθύτερης ένωσης στην Ευρωζώνη, με μεγαλύτερη οικονομική και πολιτική συνεργασία. Μάλιστα, η κ. Μέρκελ εξέ-

Τα φλέγοντα οικονομικά θέματα αναλύθηκαν στο συνέδριο του Economist από Έλληνες υπουργούς, στελέχη του ΔΝΤ και στελέχη εταιρειών.

φρασε τον σεβασμό της για τα θαρραλέα βήματα της Ελλάδας.

Κατά την ομιλία του στο συνέδριο, ο αρμόδιος για τις οικονομικές και νομισματικές υποθέσεις, επίτροπος Ολι Ρέν, αμφισβήτησε ότι το ευρώ βρίσκεται σε κρίση, σημειώνοντας ότι αν η δεκαετία του '90 ήταν εκείνη της δημιουργίας του οικοδομήματος της Ευρωζώνης και η προηγούμενη εκείνη της πραγμάτωσής του, η επόμενη θα είναι αυτή της διαρθρωτικής του μεταρρύθμισης. Προς αυτή την κατεύθυνση, ο κ. Ρέν χαρακτήρισε σημαντική την απόφαση να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην εξέλιξη του χρέους, ενώ υπογράμμισε ότι οι χώρες στα δημοσιονομικά απειθαρχα κράτη θα πρέπει να λειτουργούν αποτρεπτικά. Ερωτηθείς για τη συμβολή του εμπορικού πλεονάσματος της Γερμανίας στις ανισορροπίες εντός της Ευρωζώνης, ο κ. Ρέν εκτίμησε ότι οι χώρες με πλεονάσματα θα πρέπει να λάβουν πρωτοβουλίες

Ο υπουργός Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου πρότεινε στο συνέδριο του Economist την επιβολή ενός φόρου στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές.

για την τόνωση της εσωτερικής τους ζήτησης, τονίζοντας ότι «χώρες όπως η Γερμανία έχουν τα περιθώρια να το κάνουν αυτό». Από την πλευρά του, και ο υπουργός Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου ζήτησε πιο χαλαρή οικονομική πολιτική, δηλώνοντας χαρακτηριστικά ότι «εάν πατάμε όλοι μαζί το φρένο, τότε θα έχουμε επιβράδυνση που δεν θα λύσει τα δημοσιονομικά προβλήματα». Ο ίδιος πρότεινε την επιβολή ενός φόρου στις χρηματοοικονομικές συναλλαγές, αλλά και την έκδοση ευρωομολόγων.

Η επικεφαλής οικονομολόγος της Morgan Stanley για την Ευρώπη, Ελγκα Μπαρτς, εκτίμησε ότι το ευρώ θα συνεχίσει να υπάρχει και πως σήμερα βλέπουμε τα χρόνια της εφελθείας του. Όπως πρόσθεσε μάλιστα, αποτελεί ένα ελκυστικό αποταμιευτικό νόμιμο - εκτίμηση με την οποία διαφώνησε ο διευθύνων σύμβουλος της EFG International, Λόρενς Χάουελ, που θεωρεί ότι «το αμερικανικό δολάριο θα σηκωθεί δύσκολα από τον θρόνο του» ως παγκόσμιο νόμιμο. Όσο για την ιστιμία του ευρώ, υπήρχε συναίνεση ότι είναι υπερτιμημένο, με την κ. Μπαρτς να προβλέπει ότι θα σταθεροποιηθεί σε χαμηλότερα επίπεδα έναντι του δολαρίου, στα 1,22 δολάρια.

Αναφερόμενος στην Ελλάδα, ο επικεφαλής της αποστολής του ΔΝΤ στη χώρα, Πόουλ Τόμσεν, προειδοποίησε ό-

τι «εάν δεν γίνουν οι δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις σύντομα, η Ελλάδα θα δυσκολευτεί πάρα πολύ να επιτύχει τους δημοσιονομικούς στόχους για τα επόμενα 2-3 χρόνια». Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε στη βελτίωση της φορολογικής διαχείρισης, τον έλεγχο των δαπανών, τη μεταρρύθμιση στην υγεία και τις δημόσιες επιχειρήσεις. Όπως τον σε χαρακτηριστικά, «δεν μπορούμε να συνεχίσουμε επί αόριστο να μειώνουμε μισθούς και συντάξεις... Θα πρέπει η Ελλάδα να μάθει να φορολογείται. Και να μειωθούν οι σπατάλες στις δημόσιες επιχειρήσεις». Όσο για την ανάπτυξη, εκτίμησε ότι η οικονομία θα επιστρέψει σε θετικό ρυθμό ανάπτυξης στα μέσα του επόμενου έτους.

Από την πλευρά του, πάντως, ο πρόεδρος της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Βασίλης Ράπανος, τόνισε την ανάγκη ριζικής αλλαγής του τρόπου λειτουργίας του κράτους και της ενίσχυσης των θεσμών. Όπως προειδοποίησε, σε διαφορετική περίπτωση «οι προσπατικές διατηρήσιμες δημοσιονομικές προσαρμογές είναι περιορισμένες», σαν ένα κάστρο στην άμμο. Τέλος, ο διευθύνων σύμβουλος της Εθνικής Τράπεζας, Απόστολος Ταμβακάκης, εκτίμησε ότι οι επόμενες μεταρρυθμίσεις θα είναι επίοδυνες καθώς θα φτάσουν στο κόκαλο, αλλά ζήτησε από την πολιτεία «να κάνει ό,τι έχει υποσχεθεί».

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΚΩΟΥ

ATHINA ORA

HAUTE OROLOGIE

www.athinaora.com